

Sagsfremstilling: Muligheder og perspektiver i en Geopark i Nordvestjylland

Dato: 18-01-13, 17-1-13

Ref. Anho

Forord

En arbejdsgruppe bestående af deltagere fra Struer og Lemvig kommuner, DN og VIA University College, Læreruddannelsen og HF i Nørre Nissum, og med opbakning fra de to kommuners LAG'er og turistforeninger, har over et lille års tid arbejdet med begrebet Geopark. Det er gruppens vision, at den helt unikke geologi som istidslinjen har skabt i vores område med det tilhørende kulturhistorie bliver en UNESCO akkrediteret geopark. Geoparkens udviklede attraktioner skal trække turister og borgere til fra hele verdenen og somviser det bedste vores område kan byde ind med af produkter indenfor oplevelser, natur, digitale medier, fødevarer mv..

En Geopark er et område, der har en særlig geologisk baggrund og kultur byggende herpå. Den behøver ikke at følge administrative grænser. Det er mere et spørgsmål om at få defineret et meningsfuldt sammenhængende område ud fra det anslåede tema. De helt unikke landskabsmæssige fænomener i det nordvestlige hjørne af Region Midtjylland er skabt af istidslinjen, og de markante og synlige spor efter den rækker ind over Lemvig, Struer, Viborg, Skive og Holstebro kommuner. En Geopark vil derfor have partnere som indgår i udviklingsplatforme og markedsføringssamarbejde, der går ud over kommunegrænserne Struer og Lemvig. Når det indtil videre særligt er disse to kommuner, der tager teten, er det fordi, de som vandkantskommuner, dels har et stærkere fokus på turismepotentialet, dels rummer nogle af de synligste og mangfoldigste vidnesbyrd fra istidslinjen, men ikke nødvendigvis alle de mest markante videnskabelige.

En Geopark vil være en udviklingsplatform, hvorfra nye turisme produkter kan skabes i en sammenhæng med naturen og med henblik på at tiltrække flere turister til et område. Geoparken er i princippet tidsmæssigt et uendeligt projekt, hvorfra der fortløbende kan udvikles nye, og tilpasse eksisterende attraktioner finansieret af turismeomsætningen og de midler og fonde, der i særlig grad er målrettet udviklingen af yderområderne og turismen. Den internationale anerkendelse åbner særlige muligheder for international funding og markedsføring. Udviklingen er derfor strategisk i sit sigte og Geoparken er derfor ikke dagens, men morgendagens, super turistdestination.

Øget omsætning og turisme

Den internationale udbredelse af geoparker gør det muligt at få dokumentation for, om der kan skabes en turismeudvikling, der står mål med de investerede midler. Geoparken har dog i nogen grad den fordel, at den ikke ligger begrænsninger på udnyttelsen af landskabet og undergrundens råstoffer. Produkter under et Geopark Label skal dog være både lokalt fremstillet og bæredygtig produceret.

Der er flere undersøgelser, der peget i retning af, at etableringen af en Natur/Geopark har medvirket til at skabe turismeomsætning. UNESCO har dokumentation for flere cases, hvor netop udviklingen af en Geo-

park i et område har givet øget turismetilstrømning (http://www.europeangeoparks.org/?page_id=1060 (se 2011)). Andre oplever at Geoparken tiltrækker flere internationale turister, hvilket især også skyldes at Geopark begrebet er mere udbredt uden for Danmark og udtryk for en generel blåstempling af områdets særlige naturværdier og attraktioner, da kriterierne for at blive optaget i UNESCO er skrappe. I 2010 har UNESCO for første gang indsamlet et benefit datasæt fra 25 geoparker fra hele verdenen, og som de forventer gentaget i indværende år. Undersøgelsen indikerer dog, at der generes en meget høj turismeomsætning pr. omkostningsenhed..

I rapporten "Parks og Benefits - Balticprotectedareas and tourism" (Et EU-finansieret projekt, med bl.a. RUC som deltager, og som er oversat til dansk) er der et afsnit¹ "Hvordan måles de økonomiske effekter af turisme i Naturparker - "Job-Metoden", der er en beskrivelse af en metode. Som case har rapporten anvendt Nationalparken Müritzer i Mecklenburg-Vorpommern. Nationalparken er grundlagt i 1990 og har et areal på 318 km² (Struer og Lemvig Kommuner er tilsammen ca. 750 km²). Parken er for en stor del dækket af skov, afvekslende med et sølandskab. Analysemetoden og resultaterne er fra 2004/05 og er igen gennemført i 2010 over 20 dage i såvel lav- som højsæson.

Analysen viser en bruttoomsætning på 20,2 millioner Euro genereret af turister i Nationalparken. Endvidere er direkte og indirekte indkomsteffekter på 10,4 millioner Euro. Indkomsterne i 2004 var til sammenligning på 6,9 millioner Euro. Den direkte beskæftigelses effekt på basis af nationalparken er på 651 ansatte. Dette tal medregner dog ikke aktører der delvist har et afkast af nationalparken.

En anden vigtig konklusion blev fundet mellem dagsrejsende og overnattende turister: 90,8 % af alle besøgende var overnattende turister og de tegnede sig for 97 % af de samlede indtægter fra turisme i området. Ovennævnte redegør ikke for væksten, men det indikerer dog, at den direkte omsætning er høj og at parken har oplevet en betydelig vækst.

Turistchef Ole Riis Christensen, Thisted Kommune og Leder Else Østergaard, Nationalpark Thy giver udtryk for, at der især er kommet en kraftig øget omsætning i restaurations- og hotel- og værelses/sommerhusbranchen i forbindelse med oprettelsen af nationalparken.. Men de kan endnu ikke dokumentere, hvad den skyldes.

Turisme:

En Geoparks overordnede formål er at skabe en turismeplatform baseret på den nationale geologiske og kulturelle arv et område har. Den nationale geologiske og kulturelle arv består af en række lokationer, eller mikrodestinationer, der er spredt ud i området. Disse lokationer er af særlig betydning for udviklingen af et område, og har et potentiale til at blive turismæssigt udviklet og markedsført. Det er summen og kvaliteten af disse, der skaber grundlaget for at blive UNESCO godkendt som Geopark.

Styrken i at arbejde med at udvikle den nationale og kulturelle arv er, at den ikke kan tages væk fra et område, men netop udvikler det der allerede er på stedet, og at den mobiliserer lokalbefolkningen i at udvikle den. Udfordringen bliver at skabe attraktioner ud af arven, som giver en øget tilstrømning af gæster ude fra. Det forudsætter, at den bliver udviklet og markedsført. I den sammenhæng præsenterer Geoparkbegrebet en ny mulighed, da der både nationalt, men særligt i EU er stor anerkendelse af Geoparker og

¹ Se rapporten på side 62 – 65 (kan downloades fra biomedia.dk)

som følge deraf er reserveret midler til udvikling af attraktionerne i en Geopark, hvoraf LAG systemet er en del af dette.

Markedsføringsmæssigt giver UNESCO systemet muligheden for en international formidling og beskrivelse af Geoparkerne, hvad dernetop bevirker en øget tilstrømning af udenlandske turister til et område. Det er denne tilstrømning, der skaber et øget afsætningsgrundlag for hoteller, cafeer mm. Lokale beboere der benytter sig af lokationerne, tilføjer ikke i samme grad ekstra omsætning til Hoteller mm. Geoparken er samtidig mindre afhængig af sæson .

Nogle steder kræver en lokation minimal investering for at blive udviklet og derefter markedsført, andre steder er der et potentiale i at skabe større besøgs- og oplevelsescentre med anvendelse af de nyeste former for teknologier indenfor billede, lyd og digitalisering. I en Geopark er det en særlig styrke, hvis de stedlige virksomheders kompetencer kan tages i anvendelse for at skabe den oplevelse, der kan løfte et geologisk eller kulturelt fænomen til at blive turistmæssigt attraktion. Især hvis den i forvejen er i verdensklasse som fx B&Os evne til at skabe lyd og billedmæssige oplevelser: *en 3D oplevelse af at stå på iskappen og se den arbejde sig gennem landskabet og den efterfølgende tilbagetrækning med de massive vandmasser, der skaber slugter og søerne i landskabet.* Kun fantasien sætter grænser for de digitale muligheder for at skabe levendegørelsen, hvilket i særlig grad giver mulighed for at udnytte den spirende klynge af IT baserede virksomheder i Business Park Struer.

Image og tiltrækning af nye borgere

For begge kommuners vedkommende gælder det også, at de arbejder på at tiltrække nye borgere ved at arbejde med deres image. Et image, der bygger på nogle særlige styrkepositioner, som i højere grad findes her end andre steder og som kan trække mennesker til, der ønsker at være det nær det bedste indenfor feltet. Klitmøller er et eksempel på et lokalsamfund, der er vokset ved at profilere sig som et surfing i verdensklasse. I Lemvig er det natur- og friluftslivet ,og i Struer sanser og lyd, der i særlig grad sættes på. Geoparkbegrebet kan understøtte begge dele, ved at tage fat i det, der i særlig grad arbejder med vores sanser og samtidig befinde sig i naturen.

Uddannelse og undervisning

På VIA UNiversity College, læreruddannelsen og HF i Nørre Nissum har man længe arbejdet med at udvikle nye læringsformer baseret på naturen, og huser blandt andet VIAs program for Outdoorpædagogiske perspektiver i professionsuddannelser(<http://www.viauc.dk/projekter/viaout/Sider/viaout.aspx>) . Det var i arbejdet med den nonformelle læringsmiljøer i naturen at læreruddannelsen for første gang stiftede bekendtskab med andre Geoparker i Europa og på den baggrund fik øje på Geopark potentialet i Struer og Lemvig kommune. Undersøgelser har vist at børn lærer bedre ved at bruge naturen som klasseværelse og Flexika(center for fleksibel læring under VIA University College) har netop afsluttet et to årig projekt med at udvikle særlige udendørs læringsmetoder("In and Out", <http://viauc.com/projects/inandout/Pages/inandout.aspx>) og er i gang med at forberede det næste projekt. Flexika har på en drøftelse i deres råd givet fuld opbakning til at holde fokus på at udvikle denne kompetence. Det er samtidig en profil, som Læreruddannelsen Nørre Nissum vil arbejde strategisk med bliver en gennemgående kompetence, som de kan tilbyde kommende lærere at blive uddannet i og som vil give dem en hel unik profil i forhold til læreruddannelser i resten af landet. Det er oplagt at folkeskolerne i Struer og Lemvig også bliver en del af det projekt og stiller sig til rådighed med henblik på også at få denne pro-

fil, der vil gøre begge kommuner mere attraktive for børnefamilier og samtidig vil stå med fagligt bedre elever efter endt folkeskoleeksamen.

Et andet tiltag som Nørre Nisum vil udvikle er en Friluftsguide/Geopark uddannelse/kurser, som de gennem de udviklede udendørs pædagogiske metoder vil have særlige stærke forudsætninger for at udbyde. VIA samarbejder allerede nu med Skovskolen, KU/Life om naturvejlederuddannelsen, og udbyder selv friluftvejlederuddannelsen. På læreruddannelsen er der således solide kompetancer på internationalt niveau inden for feltet udendørs læring og pædagogik. Udviklingen af en Geopark vil kraftig understøtte læreruddannelsens muligheder for at kunne udvikle og profilere sig indenfor udendørsundervisning. Det er desuden oplagt, at projektudviklingen af Geoparken bliver knyttet til VIAs projektafdeling og Flexika.

Begge tiltag vil forankre læreruddannelsen og HF i Nørre Nisum i det nordvestjyske og styrke dets grundlag for at tiltrække studerende, så Struer og Lemvig også i fremtiden har mulighed for at rekruttere de bedste lærere og samtidig have en nærhed i forhold til efteruddannelse.

Ledelse og udvikling

Det er vigtigt at få skabt grundlaget for udviklingsplatformen og forankringen af denne. Denne vil være mere tidskrævende at lave professionelt end frivillige alene kan afsætte af tid. Det er derfor et ønske at finde midler til en 3 årig projektleder med tilhørende aktivitetsbudget, der skal arbejde med at mobilisere lokalbefolkning, beskrive og udvikle lokationer med potentiale, fundraise på at få dem udviklet og arbejde med en ansøgning til UNESCO om godkendelse af en Geopark, mv. Projektlederen vil referere til styregruppe bestående af regionale og kommunale repræsentanter, men samtidig have en større koordinerings- og følgegruppe under sig, der sikrer den løbende forankring og mobilisering af lokale aktører. Udviklingen af en Geopark er et mangeårigt projekt, der formentlig aldrig ophører idet den skal re-akkrediteres hvert fjerde år for at beholde labelen, og især større attraktioner mv. vil være en flerårig proces at få udviklet og finansieret, hvor dette kun er først skridt.